

Karlskrona kommun
371 83 Karlskrona

Miljö- och byggnadsnämnden i Karlskrona kommun
371 83 Karlskrona

Fråga om upphävande av förordnanden till skydd för landskapsbilden enligt 19 § naturvårdslagen inom Karlskrona kommun

Beslut

Länsstyrelsen upphäver, med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken (MB), gällande förordnanden till skydd för landskapsbilden (19 § naturvårdslagen i dess lydelse före den 1 januari 1975) i enlighet med vad som anges nedan och som markerats på bifogad karta (se bilaga).

9 Resolution 1965-10-01 (dnr IIIG6-7-65), Ytterön-Hästholmen, de spridda tomtmarker på Hästholmen som inte omfattas av naturreservat eller ingår i Östra Hästholmens by eller Ytteröns by enligt avgränsning på bifogad karta.

10 Resolution 1965-11-29 (dnr IIIR13-41-65), sydvästra delen av Hasslö, hela området.

13 Resolution 1965-12-30 (dnr III13-24-65), Östra skärgården med kustbygd (exkl Hästholmen), hela området med undantag för öarna Utlängan, Stenshamn, Inlängan, Ungskär och Långören enligt avgränsning på bifogad karta.

20 Resolution 1968-04-18 (dnr IIIR19-33-67), Aspö, samtliga tre delområden.

Beträffande följande förordnanden lämnas ansökningarna utan bifall.

9 Resolution 1965-10-01 (dnr IIIG6-7-65), Ytterön-Hästholmen, delområden omfattande Hästholmens by och Ytteröns by enligt avgränsning på bifogad karta.

13 Resolution 1965-12-30 (dnr III13-24-65), Östra skärgården med kustbygd (exkl Hästholmen), delområden omfattande Utlängan, Stenshamn, Inlängan, Ungskär och Långören enligt avgränsning på bifogad karta.

Länsstyrelsen prövar inte frågan om upphävande av följande resolution:

16 Resolution 1967-10-13 (dnr IIIR19-14-67), landskapsbildsskydd avseende skogsodling, inom del av Karlskrona kommun. (ej markerat på bifogad karta)

Redogörelse för ärendet

Karlskrona kommun begärde i en skrivelse till länsstyrelsen 1997 att de förordnanden till skydd för landskapsbilden som fortfarande gäller enligt 19 § naturvårdslagen, inom Karlskrona kommun, skulle upphävas. Kommunen har i sin begäran anförts att framförallt den modernare lagstiftning som tillkommit efter 1964 års naturvårdslag (MB, plan- och bygglagen (PBL), skogsvårdslagen) tillsammans mer än väl övertagit den funktion som landskapsbildsskyddet ursprungligen hade.

Postadress	Besöksadress	Telefon/Telefax	E-post/webbplats:	Org.nr
SE-371 86 KARLSKRONA	Ronnebygatan 22	0455-870 00 0455-875 45	lansstyrelsen@k.lst.se www.k.lst.se	202100-2320

Miljö- och byggnadsnämnden i Karlskrona kommun inkom i oktober 2003 en ny begäran om att Länsstyrelsen skulle upphäva landskapsbildsskydden i kommunen.

Länsstyrelsen har i augusti 2006 remitterat ärendet till Naturvårdsverket för yttrande. Naturvårdsverket har svarat att man tillstyrker ett upphävande av landskapsbildsskydden.

Länsstyrelsen har vid två tillfällen under hösten 2006 haft underhandssamråd med representanter för Karlskrona kommun och då bl a diskuterat möjligheterna att kommunen inför områdesbestämmelser för kulturhistoriskt särskilt viktiga bebyggelsemiljöer i delar av Torhamns skärgård.

Motivering

De aktuella landskapsbildsskydden har utfärdats med stöd av naturvårdslagen i dess lydelse före den 1 januari 1975, d v s enligt en lagstiftning som idag inte längre gäller. Beslut om skydd för landskapsbilden omfattas dock av huvudregeln i 9 § lagen (1998:911) om införande av miljöbalken och skall därmed gälla som om de meddelats med stöd av motsvarande bestämmelser i MB. Någon direkt motsvarighet i MB finns dock inte. Närmast liknande typ av skyddsförordnande är naturreservat eller kulturreservat.

Enligt 7 kap 7 § MB får bl a länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslut som meddelats enligt 4-6 §§, d v s beslut om natur- eller kulturreservat, om det finns synnerliga skäl. Förutsättningen för att upphäva landskapsbildsskydd får anses vara densamma som för naturreservat, vilket innebär att det måste finnas synnerliga skäl för ett upphävande.

Besluten om landskapsbildsskydd är i många fall föråldrade och fyller inte samma funktion som vid tillkomsten. I förarbetena till miljöbalken uttalas att om det för äldre beslut inte går att hitta någon motsvarighet i balken bör det gamla beslutet om områdesskydd omprövas. Vid en omprövning av landskapsbildsskydden finns tre möjliga lösningar. En är att ombilda dem till natur- eller kulturreservat. En annan möjlighet är att berörda kommuner beslutar om områdesbestämmelser eller detaljplan enligt PBL. Karlskrona kommun har i den fördjupade översiktsplanen för skärgården från 1999 föreslagit att "områdesbestämmelser med krav på bebyggelsens utformning mm skall upprättas" för Inlängen, Utlängen, Stenshamn, Ungskär och Långören. Ett alternativ kan också vara att, om det finns synnerliga skäl, upphäva landskapsbildsskyddet utan att någon annan skyddsform införs.

Samtliga nu aktuella områden omfattas av riksintresse enligt 4 kap 1 och 4 § MB (kustzonen). Vidare berörs samtliga områden, helt eller delvis, av riksintresse enligt 3 kap 6 § MB. Flera av de aktuella områdena omfattas delvis av Natura 2000, eller ingår i områden där arbete med reservatsbildning, biotopskyddsområde eller naturvårdsavtal pågår. Inom befintliga naturreservat har landskapsbildsskyddet däremot redan upphävts, med undantag för Hallarumsvikens naturreservat. Inom samtliga landskapsbildsskyddade områden omfattas från natur- och kulturmiljösynpunkt viktiga delar av strandskyddsbestämmelser, på vissa sträckor utvidgat till 200 eller 300 m.

En viktig fråga att bedöma är den aktuella och förväntade hotbilden, d v s om landskapsbildsskydden idag verkligen behövs för att skydda eller bevara en värdefull landskapsbild. Antalet ärenden om tillstånd att bygga hus mm inom områden med landskapsbildsskydd i länet har under många år varit relativt lågt. Merparten av de personer som sökt tillstånd har också beviljats tillstånd. Antalet avslag har varit begränsat. Vidare har en betydande andel av ansökningarna om tillstånd enligt reglerna om landskapsbildsskydd gällt åtgärder inom strandskyddsområde, vilket samtidigt har krävt dispens från strandskyddsbestämmelserna. Merparten av de verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt skulle kunna påverka naturmiljön negativt och där

det inte råder andra skyddsbestämmelser bör i stället kunna hanteras som samrådsärenden enligt 12 kap 6 § MB. Vid sådana samråd kan länsstyrelsen, om så krävs, förelägga om förbud för en verksamhet som skulle riskera att väsentligt ändra naturmiljön. Kulturmiljövårderna värnas dock inte uttryckligen genom 12 kap 6 § MB eller strandskyddet.

Nedan följer beskrivningar av de fem aktuella landskapsbildsskydden i Karlskrona, med särskilda motiveringar för Länsstyrelsens ställningstagande.

Resolution 1965-10-01 (dnr IIIIG6-7-65), Ytterön-Hästholmen.

Landskapsbildsskyddet omfattade till en början hela Hästholmen-Ytterön, men då naturreservat bildades 1975 upphävdes det inom reservatet. Skyddet omfattar nu endast de delar av Hästholmen och Ytterön som inte ingår i naturreservatet. De största delarna är Ytteröns by med omgivningar (i norr) och Hästholmens by med omgivningar (i söder). Vidare ingår ett antal spridda bebyggda tomter på ön. Ytteröns by omfattas av strandskydd varierande mellan 100 och 200 m som täcker omkring halva områdets yta. Motsvarande gäller för Hästholmens by med omgivningar. Den aktuella delen av Ytterön i norr ingår inte i område av riksintresse för naturvården, men däremot i område av riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap 6 § MB (ingår i omr K17 Östra skärgården i Blekinge), och omfattas också av riksintresse för friluftslivet (ingår i omr FK 6, Hallarumsviken-Torhamns skärgård). Däremot omfattas det landskapsbildsskyddade områdets övriga delar även av riksintresse för naturvården.

Naturvårderna i anslutning till Hästholmens by och Ytteröns by är begränsade och länsstyrelsen finner inte skäl att utvidga naturreservatet inom dessa delar. Däremot är kulturmiljövårderna, främst bymiljöer och i övrigt välbevarad äldre bebyggelse med omgivande kulturlandskap, mycket stora. Varken nuvarande strandskyddsbestämmelser och förebyggande samråd enligt 12 kap 6 § MB kan tillämpas till skydd för dessa miljöer.

Nuvarande landskapsbildsskydd bör med hänvisning till det ovan sagda bibehållas i avvaktan på att kommunen beslutar om områdesbestämmelser eller detaljplan. Länsstyrelsen anser därmed att det idag saknas synnerliga skäl för att landskapsbildsskyddet inom dessa delar skall kunna upphävas.

Områdets övriga delar utgörs av bebyggd tomtmark på spridda delar av Hästholmen där nuvarande landskapsbildsskydd är obefogat. Inom dessa delar anser Länsstyrelsen att det finns synnerliga skäl att upphäva landskapsbildsskyddet.

Resolution 1965-11-29 (dnr IIIR13-41-65), sydvästra delen av Hasslö.

Landskapsbildsskyddet omfattade ursprungligen även ett område på Tjurkö. Det sistnämnda upphävdes dock genom beslut av Länsstyrelsen 1992-12-02.

Sydvästra Hasslö är ett område med stora naturvården. Vårderna är främst knutna till strandområdet och det gamla utmarksbete som sträcker sig längs öns västra och södra sida. Den västra delen av området är av riksintresse för naturvården enligt 3 kap 6 § MB (omr NK 33, Västra Hasslö). Södra och västra Hasslö ingår även i område av riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap 6 § MB (omr FK 5, Listerby skärgård-Södra Hasslö). Länsstyrelsen har i nuläget inga planer på att bilda naturreservat i det aktuella området. Det landskapsbildsskyddade området omfattas av strandskydd varierande mellan 100 och 200 m. Det mesta av det utökade strandskyddet (200 m) finns i områdets södra del samt på Hasslö kalv.

Enligt Länsstyrelsens uppfattning ger gällande strandskyddsbestämmelser de känsligaste delarna ett nära nog fullgott skydd. Inom de delar som ej omfattas av strandskydd bör viktiga naturvården kunna tryggas genom förebyggande samråd enligt 12 kap 6 § MB. Länsstyrelsen anser därmed att det finns synnerliga skäl att upphäva landskapsbildsskyddet.

Resolution 1968-04-18 (dnr IIIR19-33-67), Aspö.

Landskapsbildsskyddet omfattar tre delområden på Aspö: ett område i SV (Kroken), ett område i NO (Hornudden) samt ett större område i NV (Trashallaudden med angränsande skogsmarker). Det sistnämnda delområdet i NV hyser mycket stora naturvärden som är förknippade med den naturskogsartade tallskogen och ekkrattskogen, samt naturbetesmarken. Länsstyrelsen har tidigare utrett möjligheterna att bilda ett naturreservat omfattande de mest skyddsvärda delarna. Reservatsbildningen har inte genomförts och Skogsstyrelsen har nu åtagit sig uppgiften att genom biotopskydd och naturvårdsavtal säkra de mest skyddsvärda delarna, ett arbete som dock har dragit ut på tiden. Delområdet Trashallaudden ingår i område av riksintresse för naturvärden enligt 3 kap 6 § MB (omr NK 17, Aspö). Vidare omfattas det nordvästra delområdet av strandskydd (100 m).

Delområdet på Hornudden omfattas till största delen av strandskydd (100 m). Endast en mindre yta i södra kanten saknar strandskydd. Området omfattas inte av riksintresse enligt 3 kap 6 § MB. Natur- eller kulturmiljövärden som motiverar natur- eller kulturresevat i detta område finns inte.

Det tredje delområdet, vid Kroken på öns SV del, berörs liksom Hornudden till stor del av strandskydd (100 m), täckande omkring halva områdets yta. Det ingår i område av riksintresse för naturvärden enligt 3 kap 6 § MB (omr NK 17, Aspö). Länsstyrelsen har inte heller för denna del några planer på nya områdesskydd.

Enligt Länsstyrelsens uppfattning ger gällande strandskyddsbestämmelser de viktigaste delarna vid Hornudden och Kroken ett nära nog fullgott skydd. Inom de delar som inte omfattas av strandskydd bör viktiga naturvärden kunna tryggas genom förebyggande samråd enligt 12 kap 6 § MB. I Trashallaområdet i nordväst är naturvärdena nästan helt förknippade med skogsmarken (nyckelbiotoper eller i övrigt skyddsvärd skog). Det största hotet mot värdena torde vara skogsbruksåtgärder som slutavverkning eller gallring, något som inte kan tillståndsprövas inom ramen för landskapsbildsskyddet. Dessa värden kan endast skyddas långsiktigt genom reservatsbildning, biotopskydd eller naturvårdsavtal.

Kulturmiljövärdena inom områdena består av försvarsmaktens anläggningar. Inom landskapsbildsskyddsområdena finns inga skyddade anläggningar (statliga byggnadsminnen) och de är inte heller riksintresseområden för kulturmiljövärden. Anläggningarna skulle kunna skyddas genom kulturresevatbildning, men i avvaktan på ett eventuellt områdesskydd finner Länsstyrelsen att anläggningarna inte är av en sådan beskaffenhet att det motiverar att behålla landskapsbildsskyddet.

Det finns inte heller inom något av områdena på Aspö sådana naturvärden som motiverar att det nuvarande landskapsbildsskyddet bibehålls. För samtliga tre delområden anser Länsstyrelsen att det finns synnerliga skäl att upphäva landskapsbildsskyddet.

Resolution 1965-12-30 (dnr III13-24-65), omfattande Östra skärgården med kustbygd (exkl Hästholmen).

Landskapsbildsskyddet omfattar ett vidsträckt område i östra skärgården, med angränsande delar på fastlandet. Området har mycket stora natur- och kulturmiljövärden. Naturvärdena är starkt förknippade med bl a det gamla kulturlandskapet med sina betespräglade öar, men också med viktiga häcknings-, rast- och övervintringsområden för sjöfågel samt med skyddsvärda marina miljöer som grunda brackvattenvikar, sandbottnar och rev. Kulturmiljövärdena består av lämningar av säsongsboplatser, oskiftade jordbruksbyar och fiskelägen vilket tillsammans bildar ett kulturlandskap som har behållit karaktärsdrag från medeltid fram till tidigt 1800-tal och som visar på de olika näringar som har bedrivits i skärgården. Den låga graden av exploatering av dessa öar har lett till att ett kulturlandskap som är unikt bland landets skärgårdsmiljöer har bevarats.

Länsstyrelsen har tidigare tagit fram ett förslag till marint naturreservat, som även omfattade öarna i den yttre delen av skärgården. Den planerade reservatsbildningen genomfördes dock inte. Vidare berörs området av ett flertal Natura 2000-områden som inte är naturreservat; Idholm, Östra Möcklö, Stora Hammar-Varö-Lillö, Utlängan, Uttorp, Ronnekläppen och Danaflöt. Inom hela det berörda området råder strandskydd varierande mellan 100 och 300 m. Områdets viktigaste delar täcks av strandskydd, exempelvis hela Stenshamn, Ungskär, Långören, Vieskär och Flaskär. I den yttre delen av skärgården är det endast de centrala delarna av Inlängan, Utlängan och Maltkvarn som saknar strandskydd. Vidare är en mycket stor del av området klassat som riksintresse för naturvården enligt 3 kap 6 § MB (område NK 20, Hallarumsviken-Möcklö-Kyrkfjärden, område NK 23 Torhamns skärgård, område NK 24 Södra Sturkö). Hela området är av riksintresse för friluftslivet (område FK 6 Hallarumsviken-Torhamns skärgård). Delar av området är av riksintresse för kulturmiljövården (K17 Östra skärgården, vilket innefattar skärgården från Ö Hästholmen/Ytterön i väster till Långören och Utlängan i öster samt K20 Hallarumsviken). Inom det landskapsbildsskyddade området finns förutom de värden som är förknippade med naturmiljöerna i skärgården, även ett synnerligen skyddsvärt kulturlandskap med bebyggelsemiljöer på Utlängan, Stenshamn, Inlängan, Ungskär och Långören. Förebyggande tillsyn, dvs samråd enligt 12 kap 6 § MB för verksamheter som väsentligt skulle kunna ändra naturmiljön, kan till skillnad från landskapsbildsskyddet inte tillämpas på kulturhistoriskt värdefulla miljöer. De riksintressanta kulturmiljövärdena i och runt Hallarumsviken består däremot av ett stort antal förhistoriska lämningar som har ett starkt skydd genom 2 kap kulturminneslagen.

Enligt Länsstyrelsens uppfattning ger gällande strandskyddsbestämmelser de känsligaste delarna av området, förutom öarna Utlängan, Stenshamn, Inlängan, Ungskär och Långören med sina bebyggelsemiljöer, ett i huvudsak fullgott skydd. Några särskilt viktiga delområden ingår dessutom i Natura 2000. Inom de delar som inte omfattas av strandskydd eller ingår i Natura 2000 bör viktiga naturvärden kunna tryggas genom förebyggande samråd enligt 12 kap 6 § MB. Länsstyrelsen anser därmed att det finns synnerliga skäl att upphäva landskapsbildsskyddet inom större delen av området.

Inom de ovan nämnda delarna med särskilt värdefulla kulturmiljöer, dvs Utlängan, Stenshamn, Inlängan, Ungskär och Långören, bör det nuvarande landskapsbildsskyddet bibehållas i avvaktan på att kommunen beslutar om områdesbestämmelser eller detaljplan. Med utgångspunkt från det ovan sagda anser Länsstyrelsen att det idag saknas synnerliga skäl för att landskapsbildsskyddet inom dessa delar skall kunna upphävas.

Övrigt

Det aktuella landskapsbildsskyddet, som omfattar kustområdet i Karlskrona och Ronneby kommuner, reglerar skogsodling på tidigare icke skogbärande mark samt omföring av lövskog till barrskog. Ett motsvarande förordnande finns även i västra Blekinge. Länsstyrelsen avser att inom kort, i samråd med Skogsstyrelsen, göra en samlad översyn av de båda förordnandena. Länsstyrelsen anser därför att det inte finns skäl att pröva ansökningarna när det gäller det skogliga landskapsbildsskyddet.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas till regeringen, miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet (se bilaga 2).

Beslut

Beslut i ärendet har fattats av landshövding Ingegerd Wärnersson. I beslutet har deltagit även naturvårdsdirektör Åke Widgren, föredragande, antikvarie Anette Johansson, chefsjurist Bengt Johansson och länssarkitekt Kristina Stark.

Ingegerd Wärnersson

Åke Widgren

Kungöres i länets författningssamling, ortstidningar och ORIS.

Bilagor:

1. Karta över de förordnanden till skydd för landskapsbilden som upphävs, samt de delområden på Hästholmen samt i Torhamns skärgård där landskapsbildsskyddet bibehålls.
2. Hur man överklagar

Kopia + bilaga till:

Naturvårdsverket
Skogsstyrelsen, Ronneby
Centralskogsstyrelsen
Akten